

Länge leve Norrbottens skogar!

- en gemensam appell från ett län där skogen utgör grunden för liv.

Den levande skogen – vår framtid

Vår vision:

Norrbotten – Europas eldorado för människors naturupplevelser av mångfalden i skogen

Vi vill att skogslandskapet i Norrbottens län långsiktigt kan fortsätta spela sin stora roll för människors naturupplevelser, för kulturen, för klimatet, och rymma alla naturligt förekommande arter i livskraftiga bestånd. Människans plats i landskapet är självklar och våra försörjningsmöjligheter med skogen som grund sker på ett hållbart sätt där skogens naturliga förutsättningar sätter ramarna och ger möjligheterna.

Skogen är inte ett hem för djur och växter – det är de som är skogen! Nornan och den tretåiga hackspetten kan inte föra sin egen talan. Deras livsmiljö försvinner i snabb takt, liksom för tusentals andra skogslevande arter. Deras krav på livsmiljön är inte förhandlingsbara. Utgångspunkten för diskussionen om hur skogen ska brukas och hur mycket som ska skyddas måste därför vara forskningsgrundad, utifrån ekologiska aspekter och de enskilda arternas krav.

Forskningen säger att i vår del av landet måste minst 9 % av den produktiva skogen avsättas för naturvårssändamål¹. Denna forskning har också legat som grund till miljökvalitetsmålen, vilket i nuvarande etapp innebär formellt skydd för 3,4 % av skogen i Norrbottens län nedanför fjällnära området.

Bakgrunden till denna vår appell är att vi hyser en äkta oro för situationen i skogen. Engagemanget grundar sig på kunskap, förståelse och omtanke om att skogens många värden ska leva vidare för framtida generationer.

Våra mål:

1. Skydd för alla gammelskogar och tillräckligt mycket skog för den biologiska mångfalden

Säkerställandet måste ske i ett avsevärt höjt tempo så att detta mål kan nås inom miljökvalitetsmålnens sluthorisont, dvs till 2020. Alla avverkningar i gammelskogar² måste upphöra omedelbart.

Idag är endast ca 2 % av skogen i Norrbotten skyddad³. Debatten på den här punkten är minst sagt förvirrad. I upphetsade budskap påstår man att en sjättedel är skyddad och frågar om all skog i Norrbotten ska skyddas. Det som är relevant är hur mycket av den *produktiva skogen nedanför den fjällnära gränsen* som har ett *formellt skydd*. Det är bara skogen nedanför den gränsen som ingår i delmålet. Den fjällnära gammelskogen ska enligt vår mening inte alls utsättas för avverkningar.

Det frivilliga skyddet kan inte räknas in i det långsiktiga skyddet. Att skogsägare frivilligt avstår från att avverka skyddsvärd skog är förstås positivt. Men ingen skogsägare lever för evigt, bolag säljs och ombildas, och ibland avverkas skogar som varit "skyddade".

I vår landsända finns ännu kvar mer gammelskog än söderut. Det innebär naturligt att norra Sverige tar ett större ansvar för skogsskyddet. Detta är inget problem, utan något vi ska vara stolta över.

2. Skogsbruk på naturens villkor.

Utgångspunkten för alla former av naturbruk måste vara att det är naturen som sätter ramarna, även i skogen.

Huvuddelen av skogsarealen kan nyttjas för skogsbruk utan att den biologiska mångfalden utarmas. Men då måste man dimensionsanpassa skogsbruket och skogsindustrin efter vad naturen tål. Det innebär att inga artificiella åtgärder som ändrar de naturliga ekologiska grunderna i skogen eller skadar ingående organismsamhällen och livsprocesser ska förekomma.

Intensivskogsbruk innebär i princip att naturen ersätts av industriella produktionsytor.

Utdikning av biologiskt rika skogliga våtmarker, kemikaliegödsling, spridning av kadmiumhaltigt avloppsrötslam från storstäder, plantering av orsfrämmande trädslag, kanske även genmanipulerade träd, drastisk markberedning, kanske hyggesplöjning med djupa fåror... det är inte tydligt angivet vilka metoder som kan bli aktuella när krav reses på "intensivskogsbruk" för att ge en högre tillväxt än den naturliga. Däremot är det känt att dikning hotar sumpskogarnas artrikedom, anläggning av täta ungskogar och gödsling missgynnar lavar och lingon- och blåbärsris, balansen påverkas mellan svampar viktiga för markens ekologi och täta skogsplantager är ingen strövskog för upplevelser.

Naturhänsynen i vanligt brukad skog måste istället förbättras avsevärt. Skogsstyrelsens uppföljningar visar fortlöpande på förskräckande resultat, då ca 25 % av utförda avverkningar i norra Norrland inte ens lever upp till lagstiftningens låga minimikrav på generell naturhänsyn⁴. En fjärdedel av avverkningarna är alltså olagliga utan straffpåföljd! Detta måste ändras.

3. Skog för att dämpa klimathotet

Klimathotet måste tas på allvar och inte utnyttjas för att motivera ökad industrialisering av skogsekosystemet. Skogsbruket måste minska koldioxidutsläppen från hyggen och markberedning samtidigt som en större andel av skogsråvaran behövs till förnybar energi.

Skogsindustrin driver en aggressiv kampanj där man argumenterar att en tillväxtökning i skogen skulle vara bra för klimatet genom att träden binder koldioxid. Men vid onormalt hög värme kan skogen börja läcka koldioxid⁵. All koldioxid som binds i levande organismer frigörs förr eller senare och kommer ut i atmosfären igen. Och den mängd kol som binds i träkonstruktioner och pappersvaror är försumbar för klimatet. Den enda hållbara lösningen är att sluta bränna fossilt kol och

olja, och att sänka samhällets energianvändning till en nivå som är hållbar. Därför är det en klimatrisk att skogsbruket planerar göra vinster på att sälja utsläppsätter till fossilkolförbrännande industrier.

Argumentet man framför är att en ung växande skog binder mer än en gammal skog. Men man bortser från några fakta. Dels att gammal skog fortsätter att binda in koldioxid mycket länge⁶. Dels att den största mängden kol i skogen binds i skogsmarken och inte i träden. Dels att vid kalhuggning och markberedning frigörs ofantliga mängder av koldioxid som bundits i skogsmarken, och de små trädplantorna förmår inte under de första åren binda så mycket koldioxid utan det tar 30 år innan de kompenserat för utsläppen under hyggesfasen⁷. Det kan dröja mer än hundra år⁸ innan kollagret i marken återställts. Därför bör skogsbruket på så stor areal som är praktiskt möjligt bedrivas hyggesfritt, med upprepade uttag av träd utan att slutavverka, kallägga marken och markbereda.

Den centrala frågan är istället vad den skördade skogen används till. Trä kan användas vid husbyggen för att ersätta stål och betong som ger mängder av koldioxid vid produktionen. Biobrännsluttag från skogen bör utvecklas för fossilfri förnybar energiförsörjning⁹, men måste underordnas vad skogens mångfald tål. Avverkningsavfall som grenar och toppar bör tillvaratas på tåliga marker, medan stubbrytning inte kan komma ifråga¹⁰. Odling av snabbväxande vide på nedlagd jordbruksmark bör utvecklas. Men det avgörande är en sänkt, hållbar användning av energi och naturresurser. Den bästa watten är Negawatten - den som aldrig används!

4. Slå vakt om skogens potential för flera näringar

Vi måste även se den stående gammelskogen som en ekonomisk resurs.

Skogsbruket har överavverkat stora områden. Man talar inte gärna om det när man påtalar virkesbrist. Även under senaste högkonjunkturen avverkades betydligt mer än tillväxten¹¹. Skogsnäringen redovisade under 90-talet rekordvinster, ändå minskade antalet anställda inom det storskaliga skogsbruket med 60 % mellan 1993 och 2000¹²!

Inte minst i inlandet finns det anledning att vara uppmärksam på vilken försörjning som går att utveckla när skogsbruket rationaliserar bort arbetstillfällena. Det finns en ekonomisk potential för s.k. mångbruk i gammelskogar. Lavrika gammelskogar är en nyckelfaktor för rennärningen. För naturturismen är gammelskogen en i stort sett helt outnyttjad resurs - ett brukande hand i hand med bevarande. Orörda gammelskogars lockelse utgör en stor tillväxtpotential för turismnäringen i ett alltmer naturfattigt Europa, men kalhyggen och enformiga plantageskogar lockar inte naturälskare. Här finns möjligheter för lokalbefolkningen att få en utkomst om det finns vacker gammelskog kvar.

5. Värna människors behov av skogsupplevelser

Vardagsupplevelser i skogen har stor betydelse för folkhälsa och samhällsekonomi

Vi norrbottningar beskrivs ofta som naturälskande människor. Jakt, fiske, bärplockning och skogspromenader är självklara ingredienser i mångas liv och en förutsättning för den livskvalitet man finner här. Skogsupplevelser i vardagen är hälsobefrämjande och därmed också samhällsekonomiskt betydelsefullt. Norrbottningen upplever skillnaden mellan naturskogar och produktionsskogar.

En enig riksdag står bakom miljömålen. Där ingår att den biologiska mångfalden i skogen ska bevaras och tillräckliga arealer skog ska skyddas. I debatten förs ofta fram synpunkten att ytterligare skydd av skog inte skulle vara folkligt förankrat. Faktum är dock att skydd av natur har ett brett folkligt stöd, det visar forskningen¹³. I Norrbottens län är det tre gånger så många människor som vill skydda mer natur jämfört med dem som tycker att för mycket är skyddat!

Vi vill därmed också avfärda den s.k. Norrbottensdeklarationen som ger sken av att vara en viljeinriktning från ett enat Norrbotten, vilket den alltså inte är - utan den är endast en produkt av ett särintresse, skogslobbyns, och från politiker som lockats skriva under utan att informera sej om vad intensivskogsbruk har för konsekvenser och hur mycket skog som verkligen behövs för att bevara mångfalden.

Namnteckning: _____ Ort, förening, el företag: _____

Namn, textat: _____ Datum: _____

Kontakt (E-post, vanlig adress, el telefon): _____

Till skillnad från i den s.k. Norrbottensdeklarationen redovisas här att det finns ett faktaunderlag för vår appell:

Referenser och kommentarer

1. Bl.a. redovisat i SOU 1997:98 från Miljövärdsberedningen.
2. Gammelskog är ett begrepp som används för gamla skogar som är opåverkade av hyggesbruk. Skogen präglas av orördhet, eller har endast påverkats av plockhugning. Gammelskogen innehåller åtminstone delvis naturskogens ursprungliga strukturer, såsom luckighet, flerskiktning, olikåldrighet m m. Här finns en markant andel gamla träd, ofta ett stort inslag av död ved och/eller det förekommer hotade eller sårbara arter eller rikligt med missgynnade arter enligt ArtDatabankens rödlista. Motsvarar i princip "naturskog".
3. Uppgift från Länsstyrelsen, januari 2010. Gäller produktiv skog nedanför fjällnära gränsen.
4. Skogsstyrelsen 2009: Skogsstatistisk årsbok, tabell 6.26.
5. Ciais, Ph., m.fl., 2005: "Europe wide reduction in primary productivity caused by the heat and drought in 2003", Nature, 437, 529-533, citerad i boken Sex grader av Mark Lynas.
6. Micael Jonsson 2009: Ostörda gamla skogar maximerar kolinlagring. Sveriges Lantbruksuniversitet. (Fullständig artikel: Jonsson, M and Wardle, D: "Structural equation modelling reveals plant-community drivers of carbon storage in boreal forest ecosystems." Biology letters. September 15, 2009), samt Luysaert, S. M fl 2008: Old-growth forests as global carbon sinks. Nature 455, 213 – 215.
7. Professor Anders Lindroth, Lunds Universitet, bl a "Hyggesfritt skogsbruk kan minska utsläppen". SkogsEko, nr2 2009.
8. Yarie J, Van Cleve K (1983). "Biomass productivity of white spruce stands in interior Alaska." Canadian Journal of Forest Research 13, 767-772, samt: Bond-Lamberty, B., S. T. Gower, M. L. Goulden, and A. McMillan (2006), Simulation of boreal black spruce chronosequences: Comparison to field measurements and model evaluation, J. Geophys. Res., 111, G02014, doi:10.1029/2005JG000123.
9. Förnybar energi och energieffektivisering – potential för 2020. Förnybart.nu. Rapport 2009 – 06 – 16. (<http://www.fornybart.nu/rapporter.html>).
10. Koldioxidförlusterna är omfattande och mångfalden berövas stubben som är ett viktigt substrat.
11. Skogsdata 2009. Aktuella uppgifter om de svenska skogarna från Riksskogstaxeringen. SLU.
12. Skogsstatistisk årsbok 2002.
13. FjällMistra rapport nr 15.